

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Д Е М О Н

(Наставак.)

Син.

Каква брука, старино занета,
Зар би син ти, Беговић Мустафа,
Понио бруку на господско име?
(Кадуђер се ближи неприметно.)

Отац.

Веће бруке Бошњак не доживи,
Но ја овђен — Зар ти знадеш болан,
Шта је Турчин на Врачару био?
Питај мене да ти прође жеља
Клањати се Ђаурину кнезу. — —
Још ја бејаш голобрадо момче
Када дођох с босански бегови
Да прихватим Рушид-пашу силног:
По Врачару искупљена раја
Гологлава шије опружила
Новом паши да пјелива скута.
Кнезови су са коња сјахали,
Тер пјешнице уз коња му ходе. —
Бјеше ми се Ђогат разиграо —
Вели Омер: покушај дер, беже,
Чијег хата свок ће бољи бити
Оли мога, оли твога Ибро?
Ја пристадох, — али на Врачару
Голо поље, ниђе стуба нема.
Пошали се Омер-бег Вјелчевић:
Глени оног дугачкога влаха,
Де покушај, побратиме Ибро, —
Једно влаше болан, ка ни једно — —
Па ободе хата алатога
Прескочи га предвијем ногама,
Ал' стражњијем претуриг' не море.
Јадном влаху дохватише главу —

Ха, ха, старац наше не угледа. — —
Ех, да златно то бијаше вријеме
Ће с' такуми с турскијех хатова
Овијем пољем као сунце сјаше.
А сад влаше конаке озида
А не пита цара ни везира.
Па још хоће да му у конаку
Бег босански доламу пјелива (срдито)
Ех, пуштај ме.

Син.

Па ће су ти наше и бегови
Са Врачара? Ће су — ну дер збори.

Отац.

Ће су? Ће су? Ех, до кијамета
Ту би наше рахат пашовале,
Да не дође паша потурица,
Да резили свјетли образ царски.
Јао га бјеше каду ојадити,
Ако мушки на бедему падне,
Те напусти ђаде и градове,
Као да их је султан похарао
А не нашем искупио крвљу.

Син.

Јес, напушта, на срамоту, беже!
Претекло је изгажене раје,
Дорасло је што нејако било,
Осилило што имало снаге,
Те на силу силеције гони.
Па што чини та слободна раја?
Погази ли кога од Турчина?
Посјече ли које турско дјете?
Ил' исчуна бегу Ибрахиму
Једну циглу длачицу из браде? —

Прођ' се бабо, 'ваких празних збора!
 Није паша ђаде и градове
 За бејф раји даровао — није:
 Мала раја, ал' је с рајом правда.
 Што источи турске крви раја
 За невољу точила је, беже;
 Што изгони из Србије Турке
 Са неправде гонила је — беже,
 Изгонила Турке господаре
 Ал' не гони своју турску браћу.
 Што ка она, мајку мајком зову,
 А клања се пророковој вјери.
 Не ће бабо, лијене ми вјере!

Отац.

Не ће велиш? — —

Син.

Ко мунаре диже,

Не диже их што их рушит' хоће.¹⁾

Отац.

А да јесте — лијена му хвала!
 Кад угледах опустеле граде,
 Од жалости срце ми набрекло —
 Да не зачух оцу са мунаре
 Мним е би ми онђен препугнуло.
 Јес ја мујо, лијена му хвала.

(Опази духовника)

Е не глени

Један поп се из Пошета ближи. (Отрже се)
 Ја излегох, — мрско ми је гледат'
 Влашког попа — —

Духовник (за себе)

Он је — он је!
 (Јаросно) Куго људска, нађох ли те једном?
 Још је доста у костима срчи
 Да те смлавим потурицо грдна!

(Хвата се за пас и долази к себи.)

Прости, беже, — занесе ме љутња
 На недело — прости!

Ибрахим.

А шта ш' поне резилуком тијем?
 Не знам, валах, што ј' од мене криво
 До што уђох, ће ми мјеста није —
 Што тражио то сам и нашао.

¹⁾ Кнез Михаило наредио је, да се оправи једна од порушених цамија у Београду и да се оца издржава о државном трошку.

Духовник (прикупља се.)

Ништа — ништа. Прости беже — прости —
 Једна слика из младости бедне
 Занесе ме да огрешим душу.

Ибрахим.

Шућур богу е си с' освјестио.

Духовник.

Јесам, аго, свој сам и божији,
 Па ми с' хоће и тебе да светим.
 Погледај ми ову рану овде,
 А сети се Милете ајдука,
 Па ћеш знати шта то шћаше биги.

Ибрахим (устрашен.)

Хајмо Мусо, — то је вјера лоша,
 На жао сам му једном учинио.

(Повлаче се.)

Духовник.

Не плаши се, беже Ибрахиме,
 Мртав ајдук под овом је ризом. —
 Оружје се за освету кује,
 Крст се часни за опроштај гради, —
 Ја крст носим — не плаши се, беже,
 За ову рану завидану, овде,
 Стотину сам самртних задао.
 Док ми снаге у жилама беше
 Секао сам Турке немилце;
 А кад старост онемоћи снагу,
 Пошао сам Богу на молитву,
 Те молио да свак' Србин чини,
 Што је ајдук Милета чинио.

Мустафа.

Часни оче, што ли смо ти криви,
 Ево ја ћу одужити за њ га.

Ибрахим.

Лудо дјете бејах ускочио
 С једном четом у Иверак гору
 Милетину напао сам кућу,
 Те Милету тешко раних пушком
 А жену му отех на срамоту,
 То ј', дијете, била твоја мајка — —
 Е знаш, Мусо, такво бјеше вријеме,
 Сад је — видим — друго вријеме дошло.

(Наставиће се.)

Д Ш С Т И Њ Ш.

СРСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* („Младост Доситеја Обрадовића“.) У петак 14 јануара, као на дан светог Саве, била је у позоришту свечана представа. Том приликом давана је „Младост Доситеја Обрадовића“, слика из живота у 5 раздела, с певањем, од К. Трифковића. О самом комаду и о целој представи прозборићемо опширније другом приликом, а за сада само толико, да је комад одигран као што се само може пожелети и да је на крају комада публика изазивала писца. Овом приликом не можемо пропустити а да не рекнемо коју нашу публику, која недељом и свецем полази позориште. Неумесно је од публике, што захтева на сва уста од свирачког збора, да свира ову или ону „ноту“. То се може тражити у гостионици, ал' томе у позоришту нема места. У позоришту се свирка удешава према комаду, који се даје, а не по вољи или ћуди овога или онога брата. Као год што би вређало у драми слушати веселу свирку, тако исто неподноси ни тужна или сетна и невесела свирка у шљивим играма. Све на своме месту и у своје време!

Оволико за сада, а ако буде потребе прозборићемо и више о овој заиста чудноватој појави у нас.

(„Стари бака и његов син хусар“.) У недељу 16 јануара даван је: „Стари бака“. Читаоци наши ваљда не ће замерити, што ћемо свој разговор о овом комаду почети оним, чим обично рецензенти своје расправе завршују, — публиком. У осталом, то је и ред: први је поглед на гледиште, док се не дигне застор; а кад застор последњи пут падне, онда нам и публика окрене леђа. Како ко, ал' ја је свакојако волим с лица него с леђа. — Кад занеска од благајника седиште, даде ми улазницу с примедбом, да је последња. У радости, да ћу наћи пуну кућу, уђо, догура се до седишта, кад ал' — први редови готово са свим празни, — претплатника управо претплатника нема. Шта је то? — Да сам у немачком позоришту, не би ми било ни мало чудно: синоћ је био „зелени венчић“, па је лепа публика мамурна; ал' овако, у српском позоришту, мора да је други узрок. Узрок ће бити „стари бака“, стари комад. Наша је публика још сувише нова, те не мари сувише старе комаде гледати. Да јој није стало више за комадом, него за приказивањем, синоћ би први редови били пунији. Ње би се тицало, како ће се заменити певац покојнога Паје Маринковића, како ли Ленка непокојне Софије Максимовиће, какав ли ће бити Рашић у Никици, и т. д.

„Стари бака“ истина није српски ориџинал; и ако је тога ради, ако је демонстрација према ма-

ђарству, што је претплатницима заступило пут, онда ништа во преки, евала! Ал' „стари бака“ је тако згодно посрбљен, да нам готово долази као српски комад; а кад Немци могу рећи, да су Шекспира учинили немачким песником, у колико пре можемо ми, ма са мањим поносом, рећи да смо Спигетију посрбили.

У приказивању занећемо оком само за нове приказиваче. Ружићевог „баку“ виђали смо већ, ма да га се још нисмо нагледали, па тога ни синоћ не могосмо. Зорићев се крчмар већ тако запеко у својој изврсној особини, да му већ није могло сметати, ни што му нема брата близанца, певца, покојног Паје Маринковића. Суботић се наштио да покојника колико толико замени, и по том првом покушају можемо се надати, да ће му временом још поћи за руком. Друга, управо прва и права наследница покојног вештака, млада Ленка или „Милка“, биће скорим временом, уз марљиву студију, вредна замена Софији Максимовићевој. Већ овај пут се само у једној појави осетило, да нема Софије: при повратку Лацка. Прелази из једног осећаја у други, из несвести у свест и обратно, беху одвећ кратки, несастављени, не удешени. Ал' тако младој глумици не можемо још замерити тога; то ће већ доћи. Рашић је Никица да га ни најзвешенија галерија не може луђећ, да речем бољећ пожелети, Никица Nikicissimus. Ал' што је лудо, лудо. Њему није доста, да се гуди на позорици, он мора прозанатити и са свирачима, и с публиком, на велику радост они „во вишњи“, а на саблазан остале „ниште“, ал' ближе и пакљивије публике, којој вика и грохот галерије украде уживање озбиљнијег призора.

У толико нам је пријатније зачинило вече, а и овај наш разговор, никичин узор, несташна милокрвна „Ленка“ Драга Ружићка, Ово беше прилика, да се могло видети, да права уметност доноси једну поуздану награду, којој и богови завиде, — вечиту младост. Толико живота, толико окретности, толико безазлености и нежности! — Та жена не ће никад остарити!

— 3 —

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Нове књиге.) У Београду су изашле ове књиге: Зборник закона и уредаба за г. 1871. књига XXIV. цена 8 гроша. — Закон о пороти, цена 2 гроша. — Шематизам кнежевине Србије за годину 1872. цена 4 гр. — Нова српска фармакопеја. Грош вреди од прилике колико наш десетак (10 новчића.)

Све се ове књиге могу добити преко трговине Стеве Ратковића у Новом Саду.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

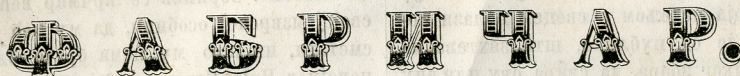
ПРЕТПЛАТА.

ПРЕДСТАВА ДВАНАЕСТА.

БРОЈ 7.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 19 ЈАНУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 РАДЉЕ, С НЕМАЧЕОГ ПРЕВЕО ЈОЦА СТЕФАНОВИЋ ВИЛОВСКИ.

О С О Б Е:

Исидор Хавлен, фабричар	Ружић.
Емилија, његова жена	Д. Ружићба.
Кантал, трговац, ујак њен	Брани.
Теодор Ламбер, сликар	Недељковић.
Стеван Будоан, писар и помоћник хавленов	Суботић.
Петар, слуга.	Рашић.
Јудка, служавка емилијна	Л. Хаџићева.

Збива се у Француској не далеко од Руана.

Улазне цене: Седиште у кругу 1. фр. а. вр. — Седиште првога реда и на страни 80 н. а. вр.
— Седиште другог реда и на страни 70 нов. а. вр. — Седиште трећег реда 50. н.
а. вр. — Стајање 40. н. а. вр. — Галерија 20. н. а. вр. — Ђаци, деца, али само уз
своје родитеље, и војници до наредника плаћају 20. н. а. вр.

Војници од наредника доле и деца од 10 година, али само уз своје родитеље,
плаћају цену стојишта у полак.

У петак 21. јануара први пут: „АРТАКСЕРКСЕС.“ Лакрдија у 1 радњи, по немачком
посрбио Сава Рајковић. За тим: „ДОКТОР РОБЕН.“ Шаллива игра у 1 радњи, од Пре-
мајера, превео Ј. Ђорђевић.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5. н. а. вр. и то: у трговини Пере
Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној
задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА У ВЕЧЕ.